

Pisarapuuttumisen kokemukset neljässä yhteistyöpäiväkodissa

Pisarapuuttumisen menetelmän arviointi 2022–23

Koulutimme pisarapuuttumisen menetelmää varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen henkilöstölle verkossa vuosina 2021–2022. Johtajille suunnatussa koulutuksessa kutsuimme osallistujia koulutus-, käyttöönotto- ja arviointikokeiluun alkuvuodesta 2022. Neljä päiväkotia (henkilöstön määrä: 36; lasten määrä: 230) lähti mukaan. Päiväkodeille tarjottiin 4 h koulutukset. Päiväkodeista pyrittiin saamaan joko koko henkilöstö tai ainakin jokaisesta ryhmästä edustaja koulutukseen. Tässä he onnistuivat hyvin. Yhteistyöpäiväkotien koulutukseen osallistuva henkilöstö täytti lisäksi aloituskyselyn 6/22 ja loppukyselyn 3/23. Järjestimme lisäksi useita väliarviointeja, joissa refleктоitiin, vaihdettiin kuulumisia ja kokemuksia ja tarjottiin ohjausta. Pilotoinnin aikana kehitimme henkilöstön kanssa uusia työkaluja: avainnauhakuvat pisarapuuttumiseen, nukketeatterin käsikirjoitukset, tiedotejulisten kertomaan aiheesta vanhemmille ja lapsille sekä kirjeen koteihin malliin käyttöönoton yhteydessä tiedottamista varten.

Seuraavassa yhteenvetoa ja lainauksia loppukyselystä. [n=21, vastausmäärän takia prosentit pyöristetty.]

Tavoite: Tarjota suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen, kiusaamisen vastainen ja sosioemotionaalaisia taitoja tukeva menetelmä ryhmien ja päiväkotien toimintaan.

Tämä tavoite toteutui palautteen mukaan hyvin. Kaikkien mielestä menetelmä tuki tavoitetta:

Miten malli mielestäsi tukee tavoitetta häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyssä? (n=21) Erittäin hyvin (25 %); Melko hyvin (75 %); Heikosti (0 %); Hyvin heikosti (0 %), EOS (0 %)

- *”Osalla lapsilla on ollut selvästi vähemmän ristiriitoja”*
- *”Häiriökäyttäytyminen on vähentynyt”*
- *”Päiväkodissa on turvallinen ilmapiiri.”*
- *”Lapset kertovat entistä rohkeammin toisten lasten häiritsevästä käytöksestä, esim. uimapukualuesääntö. Lasten rauhoittuminen, kasvaminen/kypsyminen ristiriitatilanteiden selvittelyyn.”*

Lapsivaikutukset

Valtaosa (85 %) vastasi menetelmän lisänneen sekä lasten hyvinvointia että turvallisuutta. Lähes kaikki olivat sitä mieltä, että lapset saadaan osallistettua menetelmällä selvittelytilanteisiin. Henkilöstö tunnisti kuitenkin, etteivät lapset usein kerro heille kokemastaan seksuaalisesta tai sukupuoleen liittyvästä häirinnästä.

Tavoite: Lasten turvallisuus lisääntyy.

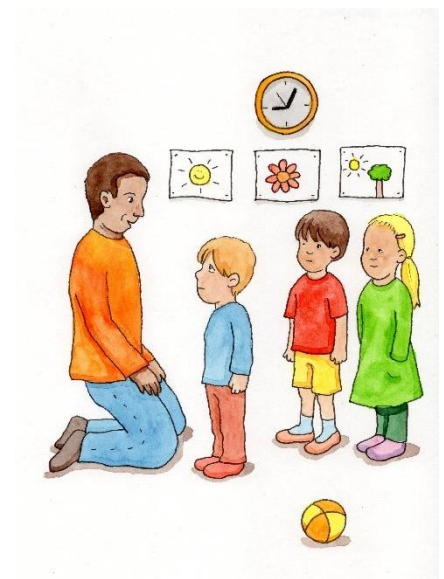
Onko menetelmä vaikuttanut mielestäsi lasten turvallisuuteen? Paljon (10 %), Jonkin verran (60 %), Hiukan (10 %), EOS (20 %), Ei (0 %).

- *"Päiväkodissa on turvallinen ilmapiiri."*
- *"Lapsi kokee tulevansa kuulluksi, lisää turvallisuuden tuntua, aikuinen huomaa ja välittää."*
- *"Rauhoittuminen, turvallisuudentunne, luottamus."*
- *"Lapset ovat herkkiä aistimaan myös aikuisten mielialat ja tunteet. Mielestäni pisarapuuttumisen toimintamalli on "pakottanut" myös aikuiset rauhoittumaan ennen tilanteisiin puuttumista, joka vaikuttaa lasten turvallisuuden tunteeseen positiivisesti."*
- *"Jos lapsi tekee jotain ikävää toiselle, ei tarvitse juosta karkuun vaan voi tulla aikuisen kanssa lohduttamaan ja selvittämään tilannetta turvallisessa tunnelmassa. Jos joku satuttaa minua, minua tullaan lohduttamaan ja asia selvitetään ja sovitaan rauhallisesti. Meillä puhutaan kaikille ja kaikista kauniisti ja ystävällisesti."*
- *"Omaan työhön pisarapuuttumisen malli on tuonut tietynlaista pysähtymistä ristiriita- tms. tilanteisiin. Ensin vedetään happea ja rauhassa aletaan selvittää tilanteita. Uskon, että pisarapuuttumisen malli on tuonut lapsillekin arkeen tietynlaista turvaa, kun aikuisetkin ovat opetelleet ratkomaan ristiriitatilanteita ilman suoraa reagointia."*
- *"Lisää turvallisuuden tunnetta, ei syyllistämistä, ei haittaa, vaikka tein virheen -mielen ja yhteisen lohduttamisen ja auttamisen kulttuurin."*

Tavoite: Lasten tunne- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat. Lapset omaksuvat menetelmän ja alkavat itse puuttua havaitsemiinsa häirintä/syrjintätilanteisiin. Lasten osallisuus lisääntyy.

Osallistuvatko lapset päiväkodissanne häirinnän tilanteiden syiden ja taustojen pohdintaan ja selvittelyyn aikuisen kanssa? Ei koskaan (0 %), Joskus (60 %), Usein (25 %), Aina (15 %), En tiedä (0 %)

- *"Lapset enemmän äänessä. Lapset oppivat tunnetaitoja. Lapset puhuvat enemmän miltä tuntuu."*
- *"Ainakin osalla lapsista myötätuntotaidot ovat kehittyneet paljon."*
- *"Empatiakyvyn lisääntyminen, lapset miettivät mistä toinen pitää tai miltä toisesta tuntuu. Yksi lapsi pakeni aina vaikeita tilanteita niin nykyään ei pakene. Vielä ei niinkään osallistu keskusteluun mutta kuuntelee."*
- *"On tullut ymmärrys siitä, että asioita voidaan ratkaista puhumalla. Kaikesta saa tulla kertomaan eikä ketään syyllistetä."*
- *"Lapset ovat oppineet pohtimaan."*

- *"Juuri se, että jokaisen tunteet ja ajatukset ovat tärkeitä. Ja se, että saatetaan kokea asiat eri tavalla, mutta siltikin kaikki tunteet ovat oikeita. Ja että aikuiselle voi tulla kertomaan ihan mistä tahansa."*
- *"On, ennen puhuin 90 % ja lapset 10 %. Nyt lapset puhuvat ainakin 50 %, osa enemmänkin."*

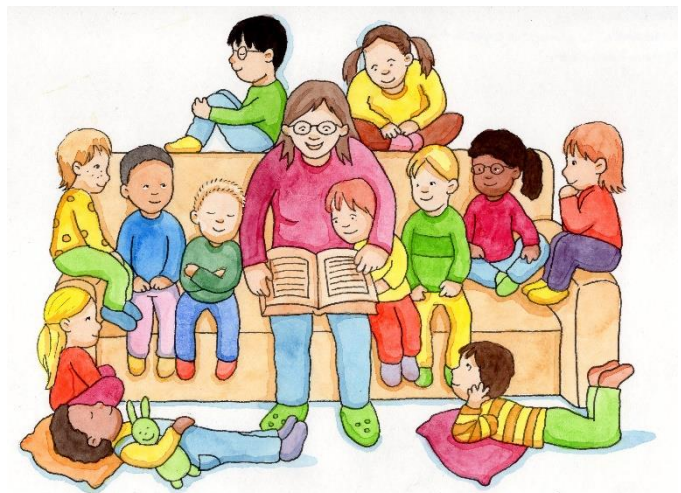
Tavoite: Lasten viihtyisyys, hyvinvointi lisääntyvät.

Onko menetelmän käyttö lisännyt lasten hyvinvointia? Paljon (10 %), Jonkin verran (70 %), Hiukan (5 %), EOS (15 %), Ei (0 %).

- *"Positiivisen minäkäsityksen vahvistuminen, kun ei syyllistetä, vaan etsitään/harjoitellaan oikeaa toimintatapaa."*
- *"Positiivisten vaikutusten näkeminen lapsissa antanut vahvistusta toimintanallin toimivuudesta."*
- *"Ylipäänsä avoimuus ja keskustelu ovat lisääntyneet. Kaikesta voi puhua."*
- *"Lapset ovat oppineet aikuisen avustuksella selvittelemään ristiriitatilanteita, lasten rauhoittuminen."*
- *"Positiivisia."*
- *"Toimintamallin käyttöönotto etenee hitain askelin, suurta vaikutusta en ole vielä nähnyt lapsissa."*

Tavoite: Lasten yhteisöllisyys lisääntyy. Lasten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo vahvistuvat.

- *"Useampi lapsi pohtii tapahtumia. Aiemmin vain tapahtuman osapuolet aikuisen kanssa sivummalla."*
- *"Lapset toimivat itse, huomioivat toisiaan, lohduttaminen."*
- *"Toisten huomiointi."*
- *"PP-malli on hyvä työkalu, joka on toiminut hienosti lähes kaikissa tilanteissa. Se on ihanan lempeä tapa ja rakastan mieltä/pohtia lasten kanssa tapahtuneita asioita. Se ottaa ihanasti lapset mukaan ja lisää lasten sekä aikuisten empatiakykyä."*
- *"Parantunut, lapset oppineet toimimaan keskenään, aikuisen rooli muuttunut."*
- *"Lapset ovat ottaneet hyvin ja isommat vähän opettaneet pienempiä. He ovat ihan mestareita ja muistuttavat välillä aikuisia."*
- *"Lasten keskinäinen toiminta parantunut, toisten huomioiminen, myötätunto kasvanut."*

Erityistilanteet

- *"Yhteisen kielen puuttuessa myötätuntoteot puhetta tehokkaammat."*
- *"Pienten kanssa melko haastavaa, kun puhe puuttuu. Aikuisen yksinpuhelua lähinnä."*
- *"Alle 3 v ryhmässä tunteiden ilmaisua vasta harjoitellaan muutenkin, jolloin pisarapuuttumisen toimintamalli tukee tunteiden ja tilanteiden sanoittamista muutenkin."*
- *"Aikuinen lähestyy lapsia, joilla on tullut riitaa, lyömistä tms. ja kutsuu kaikki ko. tapahtumassa mukana olleet ja lähellä seisovat lapset lohduttamaan sitä, kuka itkee. Ko. toimintatapa onnistuu, vaikka lapsilla ja aikuisilla ei ole yhteistä kieltä."*
- *"Olemme pienten lasten kanssa harjoitelleet tilanteiden selvittelyä ja sanoittamista heidän ikätasonsa huomioiden, joten kyllä - osallistumme lapsia tähän enemmän kuin ennen."*
- *"Haastavinta pysäyttää lapset, joilla kovat kierrokset menossa tapahtumahetkellä. ADHD lapsille menetelmä on ehkä liian monivaiheinen ja ajatus lentää jo kaukana."*
- *"Kiireisessä tilanteessa puuttumiseen."*

Yleiset vaikutukset

Yli puolet (60 %) katsoi että myös työrauha on lisääntynyt ja että menetelmä paransi myös henkilöstön hyvinvointia. Kaikkien mielestä menetelmän käyttöönotto oli helppoa.

Tavoite: Ammattilaisten työtaakka vähenee.

- *"Häiriökäyttäytyminen on vähentynyt."*
- *"Kaikki osallistuvat ristiriitatilanteiden selvittelyyn, kuormittavuus vähentynyt."*
- *"Uusi tapa selvittää lasten välisiä ristiriitoja on tuonut arkeen lisää rauhaa ja turvallisuutta. Lapset tulevat jo täysin itsenäisesti lohduttamaan toisiaan ja ovat toisilleen avuksi."*
- *"Lapsilla itsellä on keinoja toimia tilanteissa, mutta he myös saavat aikuisen tukea ja mallia ja apua tarvittaessa."*
- *"Selkeyttänyt asioiden selvittelyä."*
- *"On tullut helpommaksi ja luontevammaksi."*
- *"Aikuista ei enää tarvita juoksemaan "syylissä" kiinni. Aikuisen ei tarvitse torua tai olla vihainen, vaan hänkin osoittaa myötätuntoa."*
- *"Kun henkilöstö toimii samalla tavalla, on helpompi itselläkin toimia eikä tarvitse niin paljon miettiä miten tulee toimia... Että tulisi koko henkilöstön yhteinen toimintatapa."*

Tavoite: Ammattilaisten hyvinvointi, levollisuus ja viihtyvyys paranevat, kun on kaikille yhteinen toimintatapa.

Onko menetelmän käyttö lisännyt työrauhaa? Paljon (10 %), Jonkin verran (40 %), Hiukan (10 %), EOS (30 %), Ei (10 %).

Onko menetelmän käyttö lisännyt henkilöstön hyvinvointia? Paljon (5 %), Jonkin verran (50 %), Hiukan (5 %), EOS (30 %), Ei (10 %).

- *"Uusi tapa selvittää lasten välisiä ristiriitoja on tuonut arkeen lisää rauhaa ja turvallisuutta."*
- *"Minulla on uusia ja toimivia keinoja puuttua lasten välisiin ristiriitatilanteisiin."*
- *"Selkeä toimintamalli, johon henkilöstö sitoutunut."*

- *"Helpointa on ristiriitatilanteiden ratkomiset - saimme selkeät ohjeet, kuinka tilanteisiin olisi hyvä puuttua leimaamatta ketään. Haastavinta on asioiden puheeksi otto esim. tiimin kanssa - kuinka annan rakentavaa palautetta toisen toiminnalle."*
- *"Ristiriitatilanteiden selvittely on monelle haasteellista niin lapsille kuin aikuisillekin. Lapsi oppii pisarapuuttumisen-mallissa enemmän kuin joku vaan sanoisi, että ei saa lyödä. Kyllä itse olen huomannut lasten kehityksen ja olen kirjoittanut asiasta vasuun. Tämä meidän on niin pieni paikka mutta kyllä tämä PP-malli on kehittänyt työntekijöitä suhtautumaan empaattisemmin erityisesti ristiriitatilanteisiin. Mietin edellisiä työpaikkoja kuinka tärkeää olisi saada sinnekin jalkautumaan."*
- *"Pisarapuuttumisen toimintamalli on vielä alkutekijöissä omassa päiväkodissa ja se vaatii paljon opettelua niin lapsilta, kuin aikuisiltakin. Olen huomannut, että tähän toimintamalliin eivät ehkä aivan kaikki ole sitoutuneet, joten suuria muutoksia henkilöstön hyvinvoinnissa en ole tämän osalta vielä nähnyt."*
- *"Tykkään itsestäni enemmän, kun en ota niin paljon stressiä ja olen kokonaan poistanut sanavarastosta sen että "mitä minä juuri sanoin"."*
- *"Asioihin suhtautuminen on ollut rauhallisempaa, esimerkiksi riitatilanteissa."*

Tavoite: Yhteistyö ja osallisuus huoltajien kanssa vahvistuu.

Kysymyksen "Hyväksyvätkö huoltajat mallin" ammattilaiset vastasivat: Kyllä (60 %); Ehkä (20 %); Ei (0 %); EOS (20 %).

- *(Haastavinta on...) "Vanhempien kohtaaminen, koska osa vanhemmista hämmentyy aiheesta puhuttaessa... Vanhemmat saattavat kaivata vielä enemmän tietoa."*
- *"Haastavat tilanteet ovat vanhempien ja lasten väliset tilanteet. Osan kanssa se onnistuu hyvinkin mutta toisten kanssa riittää vielä työsarkaa."*
- *(Miten huoltajat ovat ottaneet mallin vastaan ja miten osallistettu...) "Vanhemmille välitetty materiaalia ja puhuttu vanhempainilloissa aiheesta; Sähköpostitse aluksi kerrottu menetelmästä. Keskusteluissa avattu menetelmää tarkemmin ja tarkoitus että vanhempainilloissa tästä kerrotaan jatkossa. Jokunen päässyt näkemään käytännössä ja vähän osallistumaankin; Myhäilleet myönteisesti; Vastaanotto hyvää; Ei ainakaan minun korviini tullut kommentointia; Huoltajille lähetettiin tiedote ja vasukeskusteluissa osan kanssa otettiin puheeksi. Osan kanssa juteltu pp-mallista hakutanteissa; Hyvin, ovat tyytyväisiä uuteen tapaan toimia; Hyvin; Osa paremmin kuin toiset."*

Seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyvän häirinnän tilanteet

Henkilöstö tunnisti, etteivät lapset usein kerro heille kokemastaan seksuaalisesta tai sukupuoleen liittyvästä häirinnästä.

Kertovatko lapset kohtaamastaan (seksuaalisesta- ja sukupuolisesta) häirinnästä henkilöstölle? Ei koskaan (10 %), Joskus (50 %), Usein (15 %), En tiedä (25 %)

- *"He kertovat rohkeammin, kun kokevat itsensä tulevan kuulluksi ja asioihin todella puututaan, niistä ja niiden vaikutuksista keskustellaan."*
- *"Pippelien esittely on jäänyt syksystä. Toisille pepulle läpsiminen on kotoa tullut hauska leikki mutta siitäkin päästy aika hyvin. "*
- *"Lapset tulevat kertomaan, jos esim. vessatilanteissa joku kurkkii koppiin. Myös vessa- tai riisumistilanteissa kerrotaan, jos joku esim. näyttää peppua tms. Kerrotaan jos joku koskee peppuun tai muuhun alueeseen, mikä tuntuu kurjalta."*
- *"He ovat tietoisia asioista, että kaikkien mielestä ei olekaan hauskaa, että rummutetaan peppua."*
- *"Herkästi tulevat kertomaan esim. koskettelusta uikkarialueelle (säältä käyty lasten kanssa läpi), vessarauhan häirinnästä, kurkkimisesta, nimittelystä ym."*
- *"Tietysti myös mieltä pahoittaa puhuminen tyttöjen tai poikien huonommuudesta."*

Juurruttaminen:

Miten kuvailisit mallin käyttöön ottamista saamasi koulutuksen ja materiaalien avulla? Hyvin helppoa (20 %), Melko helppoa (80 %), Melko vaikeaa/vaativaa (0 %), Hyvin vaikeaa/vaativaa (0 %), EOS (0 %)

Pisarapuuttamisen menetelmä vaikuttaa hyvältä ja haluan käyttää sitä apunani työssäni: Täysin eri mieltä (1 hlö [ylimääräinen vastus=virhe?]); Jokseenkin eri mieltä (0 hlö); En osaa sanoa (0 hlö); Jokseenkin samaa mieltä (7hlö=33 %); Täysin samaa mieltä (14 hlö=66 %).

- *"Aion jatkaa mallin käyttämistä, vaikka siirryn toiseen yksikköön. Perehdytään myös lapsiryhmän menetelmään aiempaa paremmin, jotta tietävät itsekkin, miten asioita käsitellään. Tietysti myös vanhemmat mukaan."*
- *"On juurtunut, välillä oma väsymys tekee tepposia ja vanha malli pilkahtaa esiin."*
- *"On osa toimintaa, buusterit ovat olleet tarpeellisia juurrutuksessa, Asiaa täytyy pitää esillä - syksyllä koko henkilöstön briiffaus, uuden henkilöstön perehdytys, vanhemmat mukaan."*
- *"Kyllä me omaksumme työyhteisössä tämän."*
- *"Pikkuhiljaa juurtuu ja uskon kehittyvän hyväksi ja toiminnassa käytössä olevaksi käytännöksi."*
- *"Meillä on pp- muistilappuja ympäri taloa. Se on juurtunut suht hyvin ainakin osalle työntekijöistä. Siitä pitää puhua ja antaa palautetta työtoverille, jotta se pysyykin käytössä."*
- *"Uskon pysyvän käytössä. Ainakin tilanteissa, joissa on mahdollista yhdessä pysähtyä ja ratkaista asia. Ajallisesti aina ei ole mahdollisuutta."*
- *"Omassa tiimissä huonosti ja toivon ensi kaudelle parempaa onnea ja sitoutumista."*
- *"Juurruttaminen vielä jonkin verran työn alla."*

- *"Käytetään kun on mahdollista."*
- *"Haastavinta on asioiden puheeksi otto esim. tiimin kanssa - kuinka annan rakentavaa palautetta toisen toiminnalle."*
- *"Melko hyvin pysyvän ja tutun henkilöstön kesken. Sijaiset ja esim. avustavat, joiden kanssa käytämme muuta kuin suomen kieltä kommunikointiin, tarvitsevat paljon toistoja."*
- *"Huomattiin, ettei pisarapuuttuminen ole aina helppoa, mutta kun mallia käytetään säännöllisesti, alkaa toivottavasti sujumaan paremmin. Pitäisi olla enemmän aikaa toteuttaa pisarapuuttumista. Ehkä seuraava toimintakausi helpompi, kun pääsemme toteuttamaan sitä heti syyskauden alussa. Ja on toimintamalli, jota halutaan toteuttaa myös tulevaisuudessa."*